

lučující, musí býti prve odstraněna (dispensací a pod.). Co do slibu žádá se, by dán byl vážně, bez nucení a bez omylu v osobě určité a aby touto osobou (neomylně určitou) buďto opětován nebo výslovně aspoň přijat byl; zvláštní forma k zasnoubení předepsána jest jen tu a tam v právech partikulárních, jinak rozhoduje mrav a zvyklost.

III. Rozvázání nebo-li zánik zasnoubení.

Zasnoubení rozejítí se může opět v kterýkoli čas oboustrannou srovnalou vůlí snoubenců; kromě toho pomíjí dostavením se výminky rozvazovací (resolutivní) nebo nedostavením se výminky odkládací (suspensivní), jako když nastane nemožnost uzavřítí přislíbené manželství, kterážto nemožnost způsobena může býti zvláště tím, že mezitím nastane překážka manželství uznaná právem kanonickým. Rozvázáním zasnoubení nastalým o sobě nebo vysloveným od soudce nabývají obě strany opět plné svobody. Jednostranné odstoupení dovoleno jest jedné straně (nevinné), porušila-li strana druhá věrnost jemu přislíbenou, nebo jestliže se vystěhovala, nebo bez závažného důvodu přes míru protahuje vejítí v manželství, nebo utrpěla škodlivou změnu na zdraví svém, mravnosti nebo statcích svých. Práva ustoupiti od zasnoubení pozbývá se však opět výslovným nebo mlčky učiněným uznáním dalšího trvání zasnoubení. Jestliže by strana některá proti vůli strany druhé chtěla zasnoubení porušiti, nemajíc k tomu z některého shora naznačeného důvodu práva, a chtěla by s někým jiným manželství uzavřítí, může tato druhá strana proti tomuto zamýšlenému uzavření manželství činiti odpor; odporu tohoto nesluší však dbáti, vznesen-li byl teprve po třetí ohlášce a zřejmě jen v tom úmyslu, by způsobilo se veřejné pohoršení (na př. před oltářem, kde se kopulace koná). I jinak nelze věrolomného snoubence tak snadno donucovacími prostředky přiměti k dodržení zasnubu a bude zpravidla bezprávně opuštěná strana odkázána jen se svými případnými nároky na náhradu škody na pořad práva občanského (srv. čl. »Snoubenci«).

Zásobnictví vojenské.

I. Vojenské zásobovací ústavy slouží jakožto skladiště a výrobárny ku potřebě vojska co do předmětů naturálních, zásobních a náčiní, ve válce kromě toho slouží ku potřebě armády v poli jakožto doplňující ústavy a spolupůsobiti mají při zásobování pevných míst ve válečném výzbrojení se nacházejících. Ústavům těmto přináležejí též odváděti zásoby trupám, ústavům a osobám osamoceným, jakož i účtování. Vojenské zásobní ústavy dělí se:

1. ve stálé ústavy; sem náležejí: vojenská zásobní skladiště, a vojenská zásobní skladiště pobočná (filiální);

2. v polní zásobárny, potravní sloupy (kolony), polní zásobovací sloupy (kolony), polní zásobní skladiště, polní pekárny, zásobárny jatečného dobytka a j. v.

II. Služební obor.

Každému vojenskému zásobnímu skladišti přikázán bývá určitý služební obor, ve kterémž má vykonávati službu zásobovací. K tomu cíli rozděleno jest mocnářství naše ve 46, území okkupované pak v 10 zásobovacích okresů a v každém z nich zřízeno jest trvale jedno vojenské zásobní skladiště. Je-li toho potřebí, zřizuje mimo to k návrhu dotyčného vojenského zemského velitelství říšské ministerstvo války zvláštní vojenská zásobní skladiště odštěpná (filiální). Vojenská zásobní skladiště složená do

pevností zůstávají v stanovišti svém i když pevnost k vyzbrojení válečnému přikročila; při každém takovémto zásobním skladišti zřídí se pak pevnostní zásobárny jatečného dobytka. Veškery zásobovací ústavy vojenské podrobeny jsou v každém směru sborové intendanci (pokud se týká, intendanci vojenského velitelství) a prostřednictvím jejím sborovému (vojenskému) velitelství. Zásobovací ústav opevněného místa podřízen jest pevnostnímu velitelství, a to po případě prostřednictvím pevnostní intendance.

III. Zásady zásobnictví válečného.

Nejjednodušší způsob válečného zásobování záleží v tom, že se trupy živí potravinami, jež po ruku mají na místě samém, ať již nakoupiti se musí nebo jen na kvitanci se zasílají. Tento způsob je pro vedení a opatřování služby zásobovací v první řadě a za všech okolností závažným a může ve mnohých případech i rozhodovati při volbě operací válečných a o způsobu jich provedení. Než vždy tu ještě před důležitou otázkou jest, zda-li a do které míry lze využítkovati pomoci i země sebe bohatší za vlivu stavu válečného pro potřeby armády, a s druhé strany bývá armáda před nepřítelem těsně soustředěná zřídka s to, aby pomoc (v zásobách záležející) v čas dostala anebo rovnoměrně rozdělila. Z toho plyne, že každá skupina armády vždy opatřena býti musí pohyblivou (mobilní) zálohou zásob, z níž dostává se jí výpomoci, jakmile trupy na místě samém dostatečných požívatin nenalézají. Jestliže bylo nutno k těmto rezervním zásobám sáhnouti, musí se ihned zase doplniti, tak aby zásobení trup ani na okamžik v pochybnost uvedeno nebylo. Tato zásobovací zařízení závisí tedy vždy od příslušného válečného plánu operačního, od pravděpodobného bohatství prostoru, v němž operace se provádějí, jakož i od druhu a povahy komunikačních prostředků do prostoru toho vedoucích. Dle toho právě řídí se při každé operaci objem zásob i pohyblivých, i stálých zásob uložených v zásobárnách (depotech) t. j. dle toho řídí se velikost vozatajstva zásobního, jež se jednotlivým skupinám armádním přikazuje, dále zařizování zásobáren, jakož i konečně způsob doplňování (dodávání) zásob armádě ze zásobáren (depotů — předpisy pro zásobování c. k. vojska, cirk. nař. praes. č. 8009 z r. 1882). Protož musí se subsistenční prostředky v tom kterém operačním prostoru se nalézající záměrně využítkovati, předkem k bezprostřední spotřebě trup, dále k opětné náhradě mobilních zásob, konečně k zřízení zásobáren. Veškery přípravy k zásobení pro určité tažení polní musí býti vypracovány a vytčeny zvláštním plánem o zásobení.

IV. Polní zásobovací kolony.

Polní zásobovací kolony (sloupy) podřízeny jsou prostřednictvím chéfa intendance divisijní velitelství divise trupové. Hlavní stany velitelstev sborových a armádních, dále hlavní stan vrchního velitelství armády nemají zvláštního zásobovacího sloupu, nýbrž jen po jednom zvláštním vozatajstvu zásobovacím (Verpflegs-Train), kteréž chová pro hlavní stan a pro trupy dotyčnému velitelství bezprostředně podléhající čtyřdenní zásobu naturálií. Polní zásobní skladiště zprostředkují náhradu zásob naturálních tím, že zásoby tyto odvádějí zásobovacím sloupům (eventuelně sloučeným potravním sloupům) nebo trupám samým. Polní zásobní skladiště podřízena jsou generálnímu velitelstvu armády, pokud však přidělena jsou některému sborovému (sloupovému) velitelstvu, podléhají tomuto velitelstvu a to prostřednictvím chéfa intendance příslušného velitelstva. Každému generálnímu

velitelstvu armády přikázáno jest záložní oddělení zásobovací (26 úředníků, 111 mužů zásobovací branže).

V. Personál.

Personál vojenských ústavů zásobovacích záleží z vojenských úředníků a z mužstva v šarži až po šikovatele jdoucího, a ti všichni dohromady tvoří branži zásobovací. Co do hodnosti nejstarší úředník vojenského zásobování jest jakožto přednosta vojenského zásobního skladiště zodpovědným ředitelem ústavu. Tyto zásobovací ústavy vojenské jsou přímo a v každém vztahu podřízeny intendancím.

VI. Strava vojenská.

Při volbě potravin — pokud tu předpis poplatkový volnosti dopřává — jakož i co do způsobu přípravy zřetel dlužno míti nejen k náklonnosti mužstva, nýbrž převahou i k návrhům vojenských lékařů činěným vzhledem k zdravotním poměrům, a v příčině té musí vyhraditi velitelové sami rozhodný vliv na mužstvo snažíce se je též přiměřeným způsobem poučiti. Potraviny dlužno vždy nakupovati ve velkém, k čemuž velitelé trup vydávají opatření přízvouce zvláštní stravovací komisi k tomu, sestávající z jednoho důstojníka nebo i více důstojníků a z přiměřeného počtu poddůstojníků, svobodníků a vojáků. Stravovací komise povolána jest hospodařiti s viktualiemi, uschovávat je příhodným způsobem, vydávati zásoby a zúčtovati je; naproti tomu přináleží veliteli trupy potvrzovati smlouvy o dodání zásob komisí uzavřené, upravovati službu manipulační a bdíti nad celou činností. K posouzení jakkosti dodaných součástí stravy, jakož i k občasnému prozkoumání uschovaných zásob dlužno dle potřeby přizvati vojenské lékaře. Instituce společného stravování smí se nésti jen k tomu cíli, by poskytována byla co možno nejlepší a bohatá krmě, nikoli však k tomu, by uspořily se peníze na účele jiné. Nákup potravin opatřují při každé setnině (při každém samostatném oddílu-detachementu) kuchaři za dohledu některého poddůstojníka, obyčejně desátníka ode dne. Povinností všech, jimž svěřeno jest hospodářství stravné, jest, aby při tom vedli si s naprostou přísností, poctivostí a svědomitostí; jmenovitě nakupujícím zapovídá se přijímati jakékoli dary. K vaření mají býti přikázáni vyjímaje kadety a jednoroční dobrovolníky vojínové bez šarže tím způsobem, aby se jich v tom vzdělalo co možno nejvíce, aniž by dobrota stravy doznala tím újmy nejmenší. V tom právě tkví podmínka toho, by mužstvo sice ponenáhlu přiučilo se vaření, a vyučení již kuchaři teprve tehdy byli nahražováni dorostem, když dorost ten osvojil si dostatečnou zručnost v umění kuchařském. K obědu má se dopřáti přiměřená chvíle, obyčejně a pokud možno v trvání 1—2 hodin. Při rozdělení stravy přítomen býti má v každém oddělení stravovacím poddůstojník, bdíti nad pořádkem a k tomu hleděti, by se jednalo nestranně. Těm, kdož ve službě se právě nalézají, sluší potravu donést nebo ohřívati dotud, až se ze služby navrátí. Povinností všech velitelů trupy, oddělení a pododdělení, jakož i důstojníků setniny a lékařů trupových jest, aby se častěji osobně přesvědčovali o bezvadné jakkosti stravy a odstranili shledané závady. Při volbě součástí stravy má se, pokud možno, bráti ostatně přiměřený ohled k různým náboženským zvykostem a tam, kde není možno přihlížeti k požadavkům náboženství jednotlivců, musí se jim pro dotýčnou dobu vyplatiti hotově peníze na stravu (Menagegeld). Vojínům víry mohamedánské se dovoluje připravovati si stravu odděleně od jiných. Pod-

důstojníci, kadeti a jednoroční dobrovolníci sloužící na vlastní útraty mohou účastniti se společné stravy pro mužstvo, nebo zřídit si stravování zvláštní. Veškery ostatní osoby mužstva musí se stravovati v kasárnách a v ležení společně (srv. vojen. služ. předp. [reglement], I. díl, §§ 30 a 31).

VII. Subarendace.

Subarendací rozumí se pronajetí vojenského zásobení se strany korporací nebo osob soukromých. Při vyjednávání subarendacním, k němuž dle stávajících předpisů pokud možno připouštěti dlužno i producenty původní, oznámiti sluší nejprve podmínky a pak k tomu hleděti, by se docílilo nabídek i co do jednotlivých součástí zásob i co do ceny, aby dosaženo bylo nabídek nevybočujících nad maximum oznámené ceny, aby mezi podnikateli nebylo nijakého dorozumívání se. Každá písemná oferta musí býti opatřena předepsanou kaucí a dojíti ještě před skončením ústní licitace. Smlouvy takovéto uzavírají se obyčejně na rok, na 6 měsíců nebo i na nejkratší dobu 3 měsíců, nebo na dobu skutečného ubytování. Při menších obchodech subarendacních mohou zastupovati kauci též certifikáty o stavu jmění a solidnosti pachtěře (výn. mín. ze dne 29. května 1852 č. 2976). Vyhláška řízení offertního má obsahovati ve stručné formě podstatné podmínky předepsané pro dodávky erární a při dotyčné správě zásobovací vyložené k libovolnému nahlédnutí konkurentů, a tak býti upravena, aby pokud možno usnadnila konkurenci porotním producentům, kteří ne vždy obeznámeni jsou se sestavováním písemných podání, a aby se tím docílilo jasných, určitých ofert, nepotřebujících již dalšího dotazování ani doplňování (výn. místodrž. moravského ze dne 23. listopadu 1853 č. 101 z. z.). Srv. též čl. »Vadium«.

VIII. Dodávky vojenských potřeb a jmenovitě potřeb týkajících se zásobnictví vojenského zavdávají opět a opět podnět k četným stížnostem a interpelacím jak na rakouské radě říšské, tak i v delegacích. Poukazováno bylo k tomu, že při dodávkách těchto nepřihlíží se pranic k maloobchodnictvu a maloživnostnictvu, a že se dodávky tyto uzavírají jediné a výhradně jen s velkopřůmyslníky, čímž se maloživnostnictvo doznává citelné újmy jsouc v postavení svém bez toho již málo záviděníhodným značně poškozováno. Říšský ministr války snažil se poznovu tak, zejména v rakouských delegacích v prosincovém období 1897 odbývaných, stížnosti tyto oslabiti poukazuje k tomu, že maloživnostnictvo účastní se dodávek s 25⁰/₀, a že by bez dodavatelů ve velkém erár vojenský jmenovitě pro případ války nemohl by potřeby vojska uhraditi, poněvadž maloživnostnictvo nemohlo by požadavkům a potřebám správy vojenské žádným způsobem tak rychle a přesně vyhověti, jako velkopřůmyslníci. Říšský ministr války zmínil se u příležitosti té o tom, že by se mělo maloživnostnictvu odporučiti, aby se vzhledem k těmto dodávkám spojovalo ve společenstva, aby správa vojenská nemusila pak vyjednávat s každým jednotlivcem zvlášť, nýbrž aby bylo lze uzavřít smlouvy dodávací prostřednictvím společenstva; ministr poukázal konečně k tomu, že co se týče zvláště dodávek mouky vojenský erár nakupuje jen žito a sám že pod zvláštním dohledem je semlíti a do pekáren dopravovati dává, kdežto při naturáliích skorem stejně se ku oběma polovinám říše při dodávkách přihlíží.

Zástava viz Právo zástavní.